mr. I.R. Adema
Commissaris van de Koning in de provincie Noord-Brabant

Aan:
Colleges burgemeester en wethouders van de gemeenten in Noord-Brabant
College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Voorzitters Brabantse veiligheidsregio's

's-Hertogenbosch, 14 september 2022

Onderwerp: Flexibilisering asielketen en verhoogde opgave Noord-Brabant

Geachte heer/mevrouw,

Met deze brief wil ik u nader informeren over de aanvullende opgave die voor Noord-Brabant is geformuleerd ter realisatie van langdurige opvang voor asielzoekers. Ik maak van de gelegenheid gebruik om kort te reflecteren op de crisis waarin we intussen iets meer dan een jaar verkeren.

Op 25 augustus 2021 luidde het verzoek van de minister van BZK en de staatssecretaris van J&V om met spoed opvang voor asielzoekers en huisvesting voor vergunninghouders te realiseren het begin in van 'de asielcrisis' die we eigenlijk beter een opvang- of huisvestingscrisis kunnen noemen.

Afgelopen voorjaar kwam daar ook nog de landelijke opgave bij voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Om te voorkomen dat gemeenten vanuit twee lijnen bevraagd zouden worden en er verdringing zou plaatsvinden tussen de opvang van Oekraïners enerzijds en die van asielzoekers en vergunninghouders anderzijds werd de coordinatie voor de kortdurende opvang bij de veiligheidsregio's belegd. De Provinciale Regietafel bleef actief om de lange termijn doelen te bewaken waaronder het (helpen) zoeken naar langdurige asielzoekerscentra en het blijven bevorderen van de uitstroom van vergunninghouders naar huisvesting in de Brabantse gemeenten.

Als commissaris handel ik als rijksorgaan en op verzoek van de Staatssecretaris van J&V, de minister van BZK en de minister van SZW. Op mij is een beroep gedaan om het overleg tussen de verschillende overheden inzake de asieketen te bevorderen. 'In Brabant doen we het samen' en die samenwerking heeft, met name voor de korte termijn oplossingen, ook tot uitstekende resultaten geleid. Daar staat tegenover dat de realisatie van langdurige asielzoekerscentra tot op heden nauwelijks van de grond komt.

Hierdoor kunnen wij in Noord-Brabant geen uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda flexibilisering asielketen. En dit is wél nodig om uit de huidige crisis te geraken én in de toekomst een nieuwe crisis te voorkomen.

Veel gemeenten deden, en doen nog steeds, ontzettend hun best om de huisvesting van vergunninghouders te versnellen. En we hebben in Noord-Brabant ook steeds voldoende crisisnoodopvangplekken georganiseerd. Ten aanzien van de opvang van Oekraïners leveren gemeenten echt een prestatie van formaat qua opvang en begeleiding. De druk die dit alles op de ambtelijke organisaties van de gemeenten legt is ontegenzeggelijk zwaar.

Voorgaande neemt echter niet weg dat we, door het ontbreken van een perspectief op langdurige asielzoekerscentra, met elkaar een voor iedereen onwenselijke crisis in stand houden. Ik weet, net als u, dat er allerlei redenen zijn die maken dat zaken stroef (kunnen) lopen. Redenen die soms ook worden veroorzaakt door het Rijk of de provincie met bijvoorbeeld beperkingen in het ruimtelijke domein. De opvang van Oekraïners heeft echter aangetoond dat er in veel gemeenten wel degelijk voldoende vastgoed aanwezig is voor de opvang van vluchtelingen. En we hebben ook kunnen zien dat gemeenten zelf prima zicht hebben op waar er eventuele kansen en mogelijkheden liggen. Een zelfde bestuurlijke wil en durf zou ook getoond moeten worden om langdurige asielzoekerscentra te realiseren. Zolang we hier niet in slagen blijft deze crisis immers voortbestaan.

Verhoogde opgave Noord-Brabant
En alsof de uitdaging al niet groot genoeg is, komt er landelijk nu ook nog een extra opgave bij voor het realiseren van die langdurige asielzoekerscentra. Zoals u heeft kunnen lezen in de brief d.d. 7 september 2022 van de verantwoordelijke bewindspersonen is de landelijke capaciteitsbehoefte op 1 januari 2023 bijgesteld naar 51.000 opvangplekken. Een groei (landelijk) van 9000 extra opvangplekken om een stabiel en flexibel opvanglandschap te creeren.

Volgens een landelijke verdeelsystematiek is duidelijk geworden wat de opgave voor Noord-Brabant gaat zijn. Deze bedraagt 6.823 vaste en langdurige opvangplekken. Dit getal is inclusief de al bestaande vaste locaties. Dit houdt in dat we ongeveer 3000 nieuwe vaste opvangplekken nodig hebben op 1 januari. Als we aan deze opgave voldoen stopt de noodzaak voor noodopvang en crisisnoodopvang.

In de bijlage is een visualisatie opgenomen van de maatschappelijke opgave met een voorstel van de Provinciale Regietafel hoe we deze opgave eerlijk(er) kunnen verdelen over onze provincie op basis van inwoneraantallen. Het sluit aan bij de uitgangspunten van de Uitvoeringsagenda Flexibilisering asielketen waarover ik u in april 2021 heb geïnformeerd.

Vanwege het uitblijven van langdurige asielzoekerscentra werkt het Rijk thans aan een dwingend juridisch instrumentarium dat het mogelijk moet maken om gemeenten vanaf begin 2023 te verplichten asielzoekers op te vangen. Hoe dit instrumentarium er precies uit gaat zien is nog niet bekend maar laten we vooral niet gaan afwachten tot het moment dat hier gemeentelijke medewerking wordt afgedwongen.

Houd zelf de regie in handen over hoe en waar u asielzoekers wilt opvangen in uw gemeente, district of veiligheidsregio. Beheersbaarheid en een evenwichtige spreiding staan daarbij voorop. Ook de door u gewenste kleinschalige opvanglocaties zijn inmiddels bespreekbaar voor het COA.

We zijn met elkaar verantwoordelijk voor een humane en duurzame opvang van asielzoekers in Noord-Brabant. Ik doe daarom nogmaals een dringend beroep op u om in uw college en gemeenteraad te bespreken wat u kunt bijdragen.

Met vriendelijke groet,

I.R. Adema
Commissaris van de Koning